

Handleiding voor de afname van de toets wiskunde BW 2.11 (einde tweede leerjaar / begin derde leerjaar)

Algemene instructies

- **De toets dient afgenomen te worden bij de ganse klasgroep.**
Bij alle kinderen die in het **deelnemende leerjaar** zitten, dient een toets afgenomen te worden, ook bij de kinderen die het leerjaar overdoen of er in de loop van het schooljaar bijgekomen zijn. De toets wordt normaliter klassikaal afgenomen, onder leiding van een leerkracht.

Voor dit toetsmoment (einde tweede / begin derde leerjaar) is er standaard één toetsversie voorzien (BW 2.11). In heel uitzonderlijke gevallen kunt u voor sommige leerlingen een makkelijker toets (BW 1.11) of een moeilijker toets (BW 3.11) afnemen. Die leerlingen dient u dan wel apart te nemen.

- **Wanneer wordt de toets afgenomen?**
Wanneer u de toets als eindmeting voor het tweede leerjaar gebruikt, neemt u die best einde mei/begin juni af.
Gebruikt u de toets als beginmeting voor het derde leerjaar, dan neemt u ze best in de tweede helft van september of ten laatste de eerste week van oktober af. (Hoe later u ze afneemt, hoe hoger het beginniveau van de leerlingen en dus hoe lager hun leerwinst.)
- **Wat als een kind afwezig is vanwege ziekte of een andere reden?**
Indien een leerling afwezig is op het moment dat de toets wordt afgenomen, dient hij/zij, indien mogelijk, nog binnen een redelijke termijn getoetst te worden. Dit gebeurt bij voorkeur niet meer dan één week later. Anders wordt het moeilijk de scores nog te vergelijken met die van de andere leerlingen.

De toetsafname

Het is de bedoeling dat de toets in alle scholen op een vergelijkbare manier wordt afgenomen. De 'standaardisatie van de toetsafname' en een objectieve houding van de toetsleider zijn absolute voorwaarden om de toetsresultaten van uw kinderen te kunnen vergelijken met de gegevens van de referentiegroep. Daarom zouden we u willen vragen om de richtlijnen in deze handleiding zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Deze richtlijnen maken het immers mogelijk dat alle toetsleiders de toets op dezelfde wijze afnemen.

De toetsleider zorgt voor een toetssituatie waarin de leerlingen op een rustige manier en zonder bijkomende hulp kunnen werken aan de voorgelegde opgaven. Dat vereist soms dat men de tafeltjes of banken enigszins herschikt en verder uit elkaar plaatst in het lokaal. De toetsleider zorgt voor een gemoedelijke, maar toch zakelijke en objectieve werksfeer. Als de leerlingen met twee aan één bank zitten, zorgt u ervoor dat ze niet kunnen zien wat hun buur invult.

Opvallende aanwijzingen (op het bord, aan de muur, ...) die verband houden met het oplossen van de toets, dienen in de mate van het mogelijke verwijderd of bedekt te worden (getallenassen, benamingen, kalender, ...). Het is immers de bedoeling dat de leerlingen de toets oplossen zonder visuele steun en ook geen bijkomende uitleg krijgen van de toetsleider.

PAUZE

Nadat de opgaven van bladzijde 3 en 4 zijn opgelost (getallenkennis en vraagstukken), wordt een korte pauze van ongeveer 10 minuten ingelast.

Toetsmateriaal

Naast hun toetsboekje hebben de kinderen enkel schrijfgerei (een balpen of potlood) en een wit (klad)blad nodig. Ander materiaal dat voor afleiding kan zorgen of als hulp kan dienen bij het oplossen van de toets (bijvoorbeeld een meetlat of tekendriehoek) kan best van de bank verwijderd worden. De leerlingen mogen GEEN gebruik maken van een zakrekenmachine.

Benodigd materiaal voor elke leerling:

- Toetsboekje (naam van de leerling laten invullen!)
- Potlood of balpen
- Afdekstrookje

Het afdekstrookje kunt u maken uit licht karton van A4-formaat dat u in vier of zes stroken versnijdt.

Benodigd materiaal voor de toetsleider:

- Toetshandleiding
- Een blanco toetsboekje
- Een chronometer of een uurwerk met aanduiding van seconden
- Enkele reservepotloden of -balpen

Het gebruik van het afdekstrookje wordt vooraf aan de kinderen uitgelegd en gedemonstreerd op het blanco toetsboekje.

Het afdekstrookje wordt steeds boven het item gelegd dat men zal oplossen. Zodra een opgave is beantwoord, schuiven de leerlingen het strookje onmiddellijk één lijn of opgave naar beneden. Zo wordt het nieuwe item aangewezen en blijven de reeds opgeloste oefeningen verborgen.

Wat met kinderen die in de klas extra (compenserende) hulpmiddelen mogen gebruiken?

U mag hen die middelen ook bij deze toets laten gebruiken als u dat het meest wenselijk vindt. U plaatst in dat geval een aantekening op de voorpagina van het toetsboekje. Bij het invoeren van de toets in ons scholenportaal vinkt u bij deze leerling het vakje “extra hulpmiddel gebruikt” aan. Voor deze kinderen wordt wel een vaardigheidsscore berekend, maar hun resultaten worden verder niet in de analyses voor de schoolfeedback opgenomen.

De sommen op pagina 8 worden niet mee in rekening gebracht bij het bepalen van de vaardigheidsscore wiskunde. Het staat u dus vrij ze niet af te nemen of niet in te voeren via het scholenportaal. In dat geval moet u op het invoerscherm van het scholenportaal voor die laatste reeks opgaven overal “blanco” aanvinken.

Hierna vindt u de toetsinstructies voor de wiskundetoets BW 2.11. De woordelijke instructies worden cursief en vet weergegeven. Begeleidende aanwijzingen staan in een gewoon lettertype.

Afname-instructies voor toets BW 2.11

Zorg dat enkel schrijfgerief op de banken aanwezig is.

Meetlatten worden verwijderd.

Laat eventueel een 'scheidingsmuurtje' plaatsen bij leerlingen die samen op een bank zitten.

Deel de toetsboekjes en de aanwijskartonnetjes uit.

***Iedereen heeft een boekje en een kartonnetje gekregen.
Je hebt ook een balpen op je bank en een reserve balpen.
In het boekje staan allemaal rekenoefeningen.***

De toetsleider toont een blanco boekje en doorbladert het even.

***We zullen samen die oefeningen maken.
Ik lees de opgave telkens hardop voor.
Jij denkt na en schrijft dan je oplossing in het hokje.
Je mag tussenuitkomsten schrijven op het blad.
De uitkomst of het resultaat schrijf je steeds in het hokje.
Als je een oefening écht niet kan oplossen, teken je een streepje in het lege hokje.
Als je een fout hebt gemaakt, teken je een kruis door het foute antwoord en schrijf je daarnaast wat het wel moet zijn.
Soms zijn er oefeningen waarbij je het antwoord niet moet invullen.***

De toetsleider toont enkele voorbeelden: op bladzijde 2 (item 8) en op bladzijde 5.

***Bij die oefeningen moet je kiezen uit vijf antwoorden.
Eén ervan is het juiste antwoord.
Bij die oefeningen moet je een cirkel of een kringetje tekenen om het juiste antwoord.***

De toetsleider schrijft op het bord: 2   4   6   8   10
en vraagt: ***Hoeveel is $2 + 2$?***

Rond het juiste antwoord (4) wordt een kring getekend op het bord.

***Je ziet:
ofwel schrijf je de uitkomst in het lege hokje,
ofwel teken je een kring rond het ene juiste antwoord.***

Leg je kartonnetje boven de eerste oefening.

De toetsleider doet voor op een blanco toetsboekje en controleert of het kartonnetje bij iedereen juist ligt.

Elke opgave wordt tweemaal woordelijk voorgelezen door de toetsleider. De leerlingen krijgen vervolgens de tijd om de opgave op te lossen en het resultaat neer te schrijven in het hokje. Ze mogen tussenuitkomsten noteren op de toetsbladen.

Er wordt niet gewacht op trage leerlingen om door te gaan naar de volgende oefening. Té traag werken wordt dus bestraft in deze toets. Het klassikale voortgangstempo wordt zo geregeld dat de meeste leerlingen de oefeningen kunnen maken. Het is zeker geen snelheidstest, maar toch wordt een redelijk strak klassikaal tempo gevolgd.

Hoeveel groepjes van 5 zijn er in 15 ?

Hoeveel groepjes van 5 zijn er in 15 ?

***Schrijf je uitkomst in het hokje
en schuif dan je kartonnetje onmiddellijk een lijn naar beneden,
boven de tweede opgave.***

De toetsleider wacht tot ongeveer iedereen klaar is met de eerste oefening.

Je kartonnetje ligt boven de tweede oefening.

Juist in het midden van 12 en 16 ligt het getal ?

Juist in het midden van 12 en 16 ligt het getal ?

***Schrijf de uitkomst in het hokje
en schuif je kartonnetje onmiddellijk een lijn naar beneden,
boven de derde opgave.***

De acht overige opgaven van deze bladzijde worden op dezelfde manier afgewerkt.

De toetsleider zegt de opdracht tweemaal hardop en laat tijd aan de leerlingen om de oplossing te zoeken en neer te schrijven in het hokje.

Wanneer iemand een oefening niet kan oplossen, tekent hij een streepje in het hokje.

Zo toont de leerling dat de oefening werd geprobeerd en zal hij niet missen van hokje bij het invullen van de volgende opgave.

Wanneer de laatste oefening van de tweede bladzijde is opgelost, zegt de toetsleider:

Nu maken we de oefeningen op de volgende bladzijde.

Leg je kartonnetje boven de eerste oefening.

De tien vraagstukken worden geleid opgelost zoals de opgaven van bladzijde 3.

De toetsleider leest tweemaal het vraagstuk voor en laat de tijd om de oplossing te zoeken en neer te schrijven in het hokje. De leerlingen mogen tussenuitkomsten noteren op hun blad. Zo luidt de instructie voor de eerste opgave:

In haar spaarpot heeft Liesje twee biljetten van 20 euro en drie stukken van 2 euro.

Hoeveel euro heeft Liesje reeds gespaard?

In haar spaarpot heeft Liesje twee biljetten van 20 euro en drie stukken van 2 euro.

Hoeveel euro heeft Liesje reeds gespaard?

Schrijf de oplossing in het hokje en schuif dan je kartonnetje boven de tweede opgave.

Wanneer de laatste oefening van de deze pagina is opgelost, zegt de toetsleider:

Wie klaar is met alle oefeningen van deze bladzijde, draait zijn blad om en legt zijn kartonnetje boven de eerste opgave van de volgende bladzijde.

Pauze

Elke opgave van het eerste blok wordt tweemaal voorgelezen.

1. **40 is gelijk aan ... tussen haakjes 6 maal 5 plus, tussen haakjes ... puntje puntje ... maal 5**
2. **4 keer 3 is evenveel als 3 keer ...**
3. **15 gedeeld door 3 is gelijk aan ... tussen haakjes 9 gedeeld door 3 plus, tussen haakjes ... puntje puntje ... gedeeld door 3**
4. **2 maal 10 is 5 minder dan ...**
5. **Hoeveel is 7 x 4 meer dan 25?**

Van het tweede blok worden de vijf opgaven in één instructie door de toetsleider voorgelezen.

- 20 is gelijk aan 5 plus 4 plus 3 plus ...**
50 is gelijk aan 37 plus ...
100 is gelijk aan 9 plus ...
100 is gelijk aan 45 plus 20 plus ...
100 is gelijk aan ... puntje puntje ... plus 75

Lossen jullie nu deze vijf splitsoefeningen op.

Ook de vijf opgaven van het derde blok worden door de toetsleider als een geheel uitgelegd.

Dat zijn vijf reeksen getallen.
Bij elke reeks moet je het volgende getal van de reeks zoeken.
Om dit volgende getal te vinden, moet je steeds met sprongen tellen.
Zoek dus vijf keer het volgende getal van elke reeks en schrijf dat getal telkens in het lege hokje.
Maak de vijf oefeningen.

Nu maken we de opgaven op bladzijde zes.

Elke opgave wordt tweemaal voorgelezen door de toetsleider.

*Op deze bladzijde worden de oefeningen soms een beetje anders.
Je moet niet altijd de oplossing in een hokje schrijven.
Bij sommige oefeningen worden er vijf antwoorden gegeven.
Jij moet zoeken welke van de vijf het juiste antwoord is en daar
moet je een kring rond tekenen.
Je zoekt het ene juiste antwoord en je tekent er een kring rond.*

*Kijk maar naar de eerste oefening.
Oom Sven maakt een zeereis van ongeveer twee maanden.
Hoeveel dagen is oom Sven op zee?
14   30   45   60   120
Teken een kring rond het antwoord dat volgens jou juist is.
Er is maar één antwoord juist van de vijf.
Teken een kring rond het juiste antwoord.*

Ook de derde, vierde, achtste en tiende opgave van deze bladzijde worden gelijkaardig aangeboden met een vijfvoudige keuze.

De leerlingen moeten een kring tekenen rond het ene juiste antwoord.

Bij de andere opgaven schrijven ze het resultaat in het lege hokje.

OPGELET !!

Bij de vierde opgave mag geen meetlat worden gebruikt.
Het is een schat oefening.

Leg je kartonnetje boven de eerste opgave van de volgende bladzijde.

Pagina 7

Meetkunde

De vijf opgaven meetkunde worden elk tweemaal voorgelezen door de toetsleider.

Bij de eerste en de vierde opgave mogen de hokjes of de strookjes niet worden getekend. De leerlingen moeten een andere strategie hanteren om de oplossing te vinden.

Nu maken we de oefeningen op de volgende bladzijde.

Pagina 8

Bewerkingen met tijdslimiet

De sommen op pagina 8 worden niet mee in rekening gebracht bij het bepalen van de vaardigheidsscore wiskunde. Het staat u dus vrij ze niet af te nemen of niet in te voeren via het scholenportaal. In dat geval moet u op het invoerscherm van het scholenportaal voor die laatste reeks opgaven overal "blanco" aanvinken.

Voor deze bladzijde moet de toetsleider beschikken over een chronometer.

Leg allemaal je balpen neer en luister.

***Op deze bladzijde zie je twee reeksen met oefeningen:
een reeks met optellingen en een reeks met aftrekkingen.***

Eerst maken we de optellingen.

Als ik "start" zeg, neem je je balpen en maak je zoveel mogelijk optellingen tot ik "stop" zeg en dan leg je je balpen neer.

Probeer dus zoveel mogelijk optellingen te maken tot ik "stop" zeg.

Daarna mag je niet meer verder werken.

Wie vroeger klaar is, legt zijn balpen neer en wacht.

Je mag nog niet beginnen met de aftrekkingen.

Als je een fout maakt, doorstreep je de fout en schrijf je het juiste antwoord ernaast.

Klaar ?

Neem je balpen en maak zoveel mogelijk optellingen.

Na precies 1 minuut en 30 seconden werktijd zegt de toetsleider:

STOP

Iedereen balpen neer.

Nu maken we de aftrekkingen: zoveel mogelijk tot ik "stop" zeg.

Klaar ?

Begin.

Na precies 1 minuut en 30 seconden werktijd zegt de toetsleider:

STOP

Iedereen balpen neer.

Ik haal de boekjes op.